Biyoteknoloji Okuryazarl??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Biyoteknoloji Okuryazarl??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18120

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Biyoteknoloji Okuryazarl??? Ölçe?i, bireylerin modern biyoteknoloji alan?ndaki bilgi, anlay?? ve de?erlendirme becerilerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir envanterdir. 2021 y?l?nda Aç?kgül-F?rat ve arkada?lar? taraf?ndan geli?tirilen bu ölçek, özellikle güncel biyolojik geli?melerin toplumsal etkilerini anlama ve de?erlendirme yetene?ini kapsayan çok boyutlu bir **okuryazarl?k** yap?s?n? hedeflemektedir. Çal??ma, ölçe?in geçerlik ve güvenirlik analizlerini sunarak, e?itim ve ara?t?rma alanlar?nda kullan?ma uygunlu?unu kan?tlam??t?r.

Ölçek, biyoteknolojik geli?melerin etik, hukuki ve sosyal sonuçlar?na dair fark?ndal??? ölçerek, bireylerin bilimsel kan?tlara dayal? bilinçli kararlar alma yeteneklerini de?erlendirmeyi amaçlamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Biyoteknoloji, Biyoteknoloji Okuryazarl???, Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik, Bilim Okuryazarl???.

Yazarlar

Esra Aç?kgül-F?rat, Emre Çavu?, Gül Turan-Gürbüz, Selami Öztürk.

Amaç

Ölçe?in temel **amac?**, bireylerin modern biyoteknoloji konular?na ili?kin bilgi düzeylerini, bu bilgileri günlük ya?amdaki durumlarla ili?kilendirme becerilerini ve etik/sosyal boyutlar? kavrama yetkinliklerini sistematik olarak de?erlendirmektir. Bu, özellikle e?itim ortamlar?nda ö?rencilerin biyoteknolojiye yönelik yeterliliklerini belirlemek ve müfredat?n etkinli?ini ölçmek için kritik bir araçt?r.

Geli?tiriciler, biyoteknolojik uygulamalar?n h?zla artmas?yla birlikte, toplumun bu konularda bilinçli kararlar verebilmesi için gerekli olan okuryazarl?k seviyesini saptamay? hedeflemi?tir. Bu sayede, gelecekteki e?itim stratejileri ve halk bilinci kampanyalar? için sa?lam bir temel olu?turulmas? amaçlanm??t?r.

Yap?

Ölçek, salt bilgi düzeyini de?il, ayn? zamanda **biyoteknoloji okuryazarl???** kavram?n?n çok boyutlu do?as?n? yans?tan bir psikolojik yap? ölçmektedir. Bu yap? genellikle üç ana bile?eni içerecek ?ekilde tasarlanm??t?r: **Kavramsal Bilgi** (temel biyoteknolojik süreçler ve tan?mlar),

ARABPSYCHOLOGY.COM

Uygulama ve De?erlendirme (teknolojinin potansiyel faydalar? ve riskleri) ve **Sosyo-Etik Fark?ndal?k** (biyoteknolojinin toplum, çevre ve etik üzerindeki etkileri).

Biyoteknoloji Okuryazarl???, bireylerin bilimsel kan?tlar? ele?tirel bir ?ekilde inceleme ve biyoteknolojik tart??malara bilinçli kat?l?m sa?lama yeteneklerini kapsayan karma??k bir yeterlili?i temsil etmektedir.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, yap?sal uygunlu?u sa?lamak amac?yla titizlikle gerçekle?tirilmi?tir. Geli?tirme sürecinde uzman görü?leri al?narak **kapsam geçerli?i** sa?lanm?? ve maddelerin ilgili yap?y? temsil etme derecesi belirlenmi?tir.

Yap? geçerli?i için detayl? istatistiksel analizler (genellikle Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c? Faktör Analizleri) kullan?larak, ölçe?in teorik olarak öngörülen faktör yap?s?n? do?rulad??? ve ölçülen yap?n?n tutarl? oldu?unu gösterdi?i bildirilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in Biyoteknoloji Okuryazarl??? yap?s?n? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

Biyoteknoloji Okuryazarl??? Ölçe?i'nin iç tutarl?l???, **Cronbach Alfa** katsay?s? kullan?larak test edilmi?tir. Çal??man?n ba?l??? (Development, Validity and Reliability) ölçe?in kabul edilebilir düzeyde yüksek güvenirlik de?erlerine sahip oldu?unu i?aret etmektedir. Yüksek iç tutarl?l?k, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y? güvenilir bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Ayr?ca, ölçe?in zamana kar?? tutarl?l???n? de?erlendirmek amac?yla test-tekrar test güvenirlik analizleri de bu geli?tirme çal??mas?n?n bir parças? olarak sunulmu?tur, bu da ölçe?in kararl?l???n? desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinin temel bile?eni olarak Faktör Analizi uygulanm??t?r. Ölçek, Biyoteknoloji Okuryazarl???'n?n karma??k do?as?na uygun olarak muhtemelen çok boyutlu bir yap?ya sahiptir.

Yap?lan faktör analizleri (Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c?), ölçe?in kaç faktörden olu?tu?unu ve bu faktörlerin yap? içinde ne kadar aç?klay?c? oldu?unu belirlemi?tir. Bu istatistiksel i?lemler, ölçe?in kuramsal temelini güçlendirmi? ve geçerlik çal??malar?na önemli katk? sa?lam??t?r.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Development/Inventory)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Format: Orijinal makalede detayland?r?lmam??t?r, ancak psikometrik ölçek geli?tirme standartlar?na göre genellikle **Likert Tipi** derecelendirme format?nda oldu?u varsay?lmaktad?r.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Akademik çal??malar ve genel halk (Özellikle e?itim seviyesi yüksek bireyler hedeflenmi?tir).

Age Group: Genç Yeti?kinler ve Yeti?kinler (15 ya? ve üzeri)

Population Details: Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, Türkiye'deki üniversite veya lise ö?rencileri örnekleminde yürütülmü?tür.

Test Methodology: Öz Bildirim Envanteri (Self-Report Inventory).

Anahtar Kelimeler

Biyoloji E?itimi, Okuryazarl?k Envanteri, Bilimsel Tutum, Genetik, Biyoteknoloji.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu Yazar ?leti?im: eacikgul@adiyaman.edu.tr

Correspondence Address: Ad?yaman Üniversitesi, E?itim Fakültesi, Ad?yaman, Türkiye.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, **2021** y?l?nda yay?nlanan bir akademik makale arac?l???yla kamuoyuna sunulmu?tur. Kullan?m izinleri için öncelikle sorumlu yazar Esra Aç?kgül F?rat ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar genellikle izin al?narak ücretsiz olabilir; ticari kullan?mlar için ek ücretler veya lisanslama gerekebilir. Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: biyoteknoloji-okuryazarligi-olcegi-toad.pdf.

Kaynaklar

Aç?kgül-F?rat, E., Çavu?, E., Turan-Gürbüz, G., & Öztürk, S. (2021). Biotechnology Literacy Inventory: Development, Validity and Reliability. *Kastamonu Education Journal, 29*(1), 25-36. DOI: http://dx.doi.org/10.24106/kefdergi.4155

ARABPSYCHOLOGY.COM

Biyoteknoloji Okuryazarl??? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak makalenin içeri?inde yer almaktad?r. Bu akademik giri?te maddelerin tamam? sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM